

Valtuustoaloite paremmasta kouluruoasta Heinolan kouluissa

valt 05.09.2022 § 38

1493/00.02.00/2021

Päätös

Valtuusto päätti äänestyksen jälkeen hyväksyä valtuutettu Kasurisen vastaesityksen kasvisruokapäivän säilyttämistä koskien.

Keskustelun kuluessa valtuutettu Kasurinen esitti valtuutettu Järvisen kannattamana vastaesityksen, että Heinolan koululounaslistalla säilytetään kasvisruokapäivä kerran viikossa. Ruokapalvelut osallistavat oppilaat kasvisruokatarjoilun suunnitteluun ja kehittävät aktiivisesti oppilaille maistuvia kasvisruokia.

Puheenjohtaja totesi, että koska asiasta käydyn keskustelun kuluessa on tehty kannatettu vastaesitys, on asiasta äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että tarvittava äänestys toimitetaan nimenhuutoäänestyksenä niin, että ne jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat valtuutettu Kasurisen tekemää esitystä äänestävät Ei.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin

21 Jaa-ääntä ja

22 Ei ääntä

Puheenjohtaja totesi valtuuston äänin 21 vastaan 22 hyväksyneen Kasurisen tekemän vastaesityksen kasvisruokapäivän säilyttämistä koskien. Äänestysluettelo pöytäkirjan liitteenä.

Asian käsittelyn jälkeen pidettiin tauko klo 18.34-18.51. Valtuutettu Järvinen poistui kokouksesta tauon aikana klo 18.34.

Valtuustoaloite pöytäkirjan liitteenä.

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että se

1. hyväksyy tekniikkatoimialan antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen ja

2. toteaa asian valtuustoaloitteena loppuun käsitellyksi.

Toimivalta

Heinolan kaupungin hallintosääntö 5 luku 7 § ja 17 luku 152

Valmistelija

palvelupäällikkö Elsi Lääveri, puh. 044 797 6927 ja teknisen toimen johtaja Keijo Houhala, puh. 0500 918 597,
etunimi.sukunimi@heinola.fi

Valmistelu	Esityslistan liitteenä valtuustoaloite, hyvinvointilautakunta 15.6.2022 § 66, äänestysluettelo kaupunginhallitus 15.8.2022 § 127 sekä eriävä mielipide Lehtimäki, Karppinen ja Väli-Torala. Palvelupäällikkö Elsi Lääveri kokouksessa paikalla asiantuntijana tämän pykälän keskustelun aikana.	
Tiedoksianto	virallinen ote sähköposti	aloitteen tekijä teknisen toimen johtaja hyvinvointijohtaja palvelupäällikkö Elsi Lääveri
khal 15.08.2022 § 127		
Päätös	Päätökseksi tuli äänestyksen jälkeen teknisen lautakunnan päätös asiaa koskien. Keskustelun kuluessa varajäsen Gustafsson esitti jäsen Wafinin kannattamana, että päätösesitykseksi valtuustolle hyväksytään teknisen lautakunnan esitys. Puheenjohtaja totesi, että koska asiasta käydyn keskustelun kuluessa on tehty kaupunginjohtajan esityksestä poikkeava esitys, on asiasta äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että tarvittava äänestys toimitetaan kokousjärjestelmä CloudMeetingin kautta niin, että ne, jotka kannattavat kaupunginjohtajan päätösesitystä äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat Gustafssonin tekemää vastaesitystä äänestävät Ei. Suoritetussa äänestyksessä annettiin 4 Jaa-ääntä ja 5 Ei ääntä 0 Tyhjä Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen äänin 4 vastaan 5 hyväksyneen (0 tyhjä) teknisen lautakunnan esityksen kaupungin hallituksen esitykseksi valtuustolle. Äänestysluettelo pöytäkirjan liitteenä. Kirsi Lehtimäki, Sanna Karppinen ja Venla Väli-Torala jättivät asiasta eriävän mielipiteensä. Eriävät mielipiteet pöytäkirjan liitteenä. Hyvinvointilautakunnan asiasta tekemä päätös pöytäkirjan liitteenä.	
Esittelijä	kaupunginjohtaja Parkkonen, Jari	
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että se	

1. hyväksyy hyvinvointitoimialan antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen.

2. toteaa asian valtuustoaloitteena loppuun käsitellyksi.

Toimivalta	Heinolan kaupungin hallintosäätö 5 luku 7 § ja 17 luku 152
Valmistelija	palvelupäällikkö Elsi Lääveri, puh. 044 797 6927 ja teknisen toimen johtaja Keijo Houhala, puh. 0500 918 597, etunimi.sukunimi@heinola.fi
Valmistelu	Hyvinvointitoimiala on kouluruoan tilaaja ja tekniikkatoimialan ruokapalvelut on tuottajaorganisaatio. Ruokapalvelut tuottaa kouluateriat tilausten mukaisesti. Hyvinvointilautakunta on kokouksessaan 15.6. päättänyt esittää osaltaan vastauksena valtuustoaloitteeseen, että Heinolan koululounaslistalla säilytetään kasvisruokapäivä kerran viikossa. Ruokapalvelut osallistavat oppilaat kasvisruokatarjoilun suunnitteluun ja kehittävät aktiivisesti oppilaille maistuvia kasvisruokia. Tekninen lautakunta vastaavasti esittää koulujen kasvisruokapäivään kasvisruuan rinnalle myös jonkun muun ruokavaihtoehdon lisäämistä. Esityslistan liitteenä valtuustoaloite Parempaa kouluruokaa Heinolan kouluissa.
Jatkokäsittely	valtuusto

tekltk 28.04.2022 § 17

Päätös	Tekninen lautakunta päätti 1. merkitä tiedoksi ja osaltaan todeta valtuustoaloitteen valmistelutekstissä esitetyn selvityksen riittäväksi käsittelyksi ja 2. esittää lisäksi äänestyksen jälkeen koulujen kasvisruokapäivään kasvisruuan rinnalle myös jonkun muun ruokavaihtoehdon ja 3. antaa valmistelutekstin mukaisen selvityksen ja lisäksi kohdassa 2 äänestetyt lisäyksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle vastauksena valtuustoaloitteeseen 13.12.2021 paremmasta kouluruuasta Heinolan kouluissa. Kohdan 2 äänestyksen kulku: Jäsen Ruuth esitti jäsen Jaakkolan ja Niemen kannattamana, että myös kasvisruokapäivänä olisi joku muu ruokavaihtoehto.
--------	---

Puheenjohtaja totesi, että asiasta käydyn keskustelun kuluessa, on tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava kannatettu esitys, joten asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että tarvittava äänestys toimitetaan nimenhuutoäänestyksenä niin, että ne, jotka kannattavat esittelijän ehdotusta, äänestävät Jaa ja ne, jotka kannattavat jäsen Ruuthin tekemää esitystä äänestävät Ei. Äänestysmenettelyehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Suoritetussa äänestyksessä annettiin 4 JAA ääntä (Vainio, Salonen, Lehmusvuori, Saittakari) ja 5 EI ääntä (Jaakkola, Pynnönen, Niemi, Ruuth, Kallio).

Puheenjohtaja totesi äänin 4 vastaan 5 jäsen Ruuthin ehdotuksen voittaneen.

Pöytäkirjan liitteenä on 13.12.2021 jätetty valtuustoaloite Parempaa kouluruokaa Heinolan kouluissa.

Esittelijä	vs. teknisen toimen johtaja Ari Matteenen
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää 1. merkitä tiedoksi ja osaltaan todeta valtuustoaloitteen käsittelyn riittäväksi valmistelutekstissä esitetyllä selvityksellä 2. antaa valmistelutekstin mukaisen selvityksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle vastauksena valtuustoaloitteeseen 13.12.2021 paremmasta kouluruoasta Heinolan kouluissa
Toimivalta	Heinolan kaupungin hallintosääntö 2 luku 7 § ja 17 luku 152 §
Valmistelija	palvelupäällikkö Elsi Lääveri, puh. 044 797 6927, etunimi.sukunimi@heinola.fi
Valmistelu	Perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti 13.12.2021 valtuustoaloitteen: Parempaa kouluruokaa Heinolassa. Valtuustoaloitteessa esitetään Heinolan kouluruokan tason nostamista vähintään muiden maakunnan kuntien tasolle. Itä-Häme -lehdessä julkaistujen kouluruokalistojen perusteella ei voida vertailla kouluruokien tasoja eri kuntien kesken. Ruokalistoja vertailtaessa voi lehden lukijalle tulla käsitys, että Heinolan tarjonta on heikkotasoisempaa kuin muissa kunnissa. Heinolan ruokapalvelun Itä-Häme -lehdessä julkaistu ruokalista on ollut suppea, eikä siinä ole ilmoitettu kasvisruokavaihtoehtoa, salaatin eri raaka-aineita, eikä iltapäiväkerholaisten välipalaa. Heinolan kouluruoka noudattaa samaa linjaa kuin muissakin maakunnan kunnissa. Kaikissa kunnissa on tarjolla puurolounas ja

tarjolla olevat ateriat ovat samankaltaisia. Heinolan kouluruoka on monipuolista ja ravitsevaa.

Jatkossa Heinolan ruokapalvelu julkaisee kouluruokalistassa myös kasvisruokavaihtoehdon ja avaa muut tarjottavat siten, että lukija saa kokonaiskuvan Heinolassa tarjottavasta kouluruoasta.

Tekninen lautakunta käsitteli asiaa kokouksessaan 24.2.2022 ja päätti palauttaa sen valmisteluun. Käsitellessään valtuustoaloitetta lautakunta halusi lisää selvityksiä asioista, joita ei valtuustoaloitteeseen oltu kirjattu. Lisäselvitystä toivottiin mm. seuraavista asioista:

1. Kouluruokalistalta poistetaan kasvisruokapäivä, kasvisruoka tulee olla vapaavalintaisena.
2. Kasvisruokapäivän tilalle liharuoka.

Lisäselvityksen aiheista käytiin sähköpostikeskustelu jäsen Ruuthin kanssa 1.3.2022.

Kouluruokailu on osa oppimista ja päivittäistä opetus-, ohjaus- ja kasvatustehtävää. Se linkittyy oppiaineissa käsiteltäviin terveysteemoihin, joissa yhtenä näkökulmana ovat kestävä kehitys ja terveellisyys. Esillä olevat malliannokset ohjaavat ja kuvaavat mallia hyvästä ja tasapainoisesta ateriasta.

Kouluruokailu on tärkeä osa oppilaan koulupäivää. Koululounas ylläpitää työvireyttä ja tukee oppilaan hyvinvointi sekä tervettä kasvua ja kehitystä. Ruokailutilanteessa harjoitellaan koostamaan ateria lautasmallin mukaisesti, hyviä ruokailutapoja ja sosiaalisia taitoja.

Terveellinen ruokavalio sisältää myös kasvisruokaa ja kasvien käyttöä monipuolisesti. Lisäksi ruokavalinnoissa tulee huomioida kestävä kehityksen näkökulma.

Kasvisruokapäivä kerran viikossa

Kasvisruokien lisääminen kouluruokailuun perustuu valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) suosituksiin mm. kouluruokasuositukseen sekä lukuisiin ympäristö- ja kestäväkehityksen ohjelmiin, joita Suomen hallituksessa on kirjattu tavoitteeksi.

Kasvisruokapäivä kerran viikossa on vakiintunut tapa kouluruokailussa Heinolassa sekä muissa kunnissa. Kasvisruokaa on vapaavalintaisena päivittäin Lyseonmäellä sekä lukiolla. Kasvisruoan menekin lisäämiseksi tulee pohtia kasvisruoan tarjoilua ja vapaavalinnaisuuden ulottamista myös alakouluihin. Tällä tavoin kasvisruokaan voisi tutustua helpommin jo alakoulussa.

Kasvisruokapäivä Heinolassa

Heinolassa kasvisruokapäivä on pääosin hyväksytty lasten ja nuorten keskuudessa. Positiivinen suhtautuminen kouluruokaan niin kotona kuin kaveripiirissä edesauttaa kouluaterian arvostusta ja sen syömistä ja kokeilua uusienkin ruokalajien kohdalla.

Ruokapalvelut seuraavat aterioiden menekkiä. Jos menkki on heikkoa, tarjotaan tilalle uutta ruokalajia. Heinolassa tarjottavat kasviruokapäivän ateriat ovat pääruoan osalta mm. härkisasagne, kasvissosekeitto, ohrasuurimopuuro, kasvispihvit, kasvispyörykät. Uutena ruokalajina kokeilussa on kasvistäytteiset tortillat.

Kasvisruoan tilalle liharuoka

Kouluruokasuosituksessa kirjoitetaan "Punainen liha, makkara ja lihaleikkeleet eivät kuulu päivittäin tarjottaviin tuotteisiin Alakoululaisen viikkoannos on noin 350-400g viikossa, yläkoululaisen ja aikuistuneen nuoren on noin 400-500g viikossa. Nämä annokset koskevat myös kotona nautittuja aterioita"

Kouluaterialla punaista lihaa on tarjolla 2-3 kertaa viikossa. Kun tähän lasketaan kotona tarjottavat ateriat, punaisen lihan kokonaismäärä viikossa kasvaa helposti yli suositusten. Jotta voisimme vähentää punaisen lihan osuutta, tulee kouluruokaan lisätä broileriin lihaa, kalaa tai kasvisruokaa.

Kustannustasoon kasvisruokapäivän poistaminen ei vaikuta. Kasvisruokaa ei ole valittu kustannusäästöjen vuoksi.

Esityslistan liitteenä on 13.12.2021 jätetty valtuustoaloite Parempaa kouluruokaa Heinolan kouluissa. Lautakunnan Teams -työtilassa on

- kouluruoan valmistus-, menekki – ja hävikkimäärät
- oppilaiden ottamia kouluruoka-annoskuvia
- viikon 11 kouluruoan malliannoskuvat.

Palvelupäällikkö Elsi Lääveri on kokouksessa läsnä asian käsittelyn aikana.

Jatkokäsittely

kaupunginhallitus
tiedoksi : hyvinvointilautakunta

tekltk 24.02.2022 § 9

Päätös

Äänestyksen jälkeen tekninen lautakunta päättää, että kohta yhdeksän palautetaan valmisteluun.

Jäsen Ruuth esitti jäsen Niemen kannattamana, että kokousasia

yhdeksän palautetaan valmisteluun.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta käydyn keskustelun kuluessa, on tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava kannatettu esitys, joten asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että tarvittava äänestys toimitetaan nimenhuutoäänestyksenä niin, että ne, jotka kannattavat esittelijän ehdotusta, äänestävät Jaa ja ne jotka kannattavat jäsen Ruuthin tekemää esitystä äänestävät Ei. Äänestysmenettelyehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Jäsen Jaakkola sekä varajäsen Lahtinen olivat poissa. Suoritetussa äänestyksessä annettiin 4 JAA ääntä (Lehmusvuori, Saittakari, Salonen ja Vainio) ja 4 EI ääntä (Kallio, Niemi, Ruuth ja Pynnönen). Puheenjohtaja totesi äänin 4 vastaan 4 puheenjohtajan äänen ratkaistessa lautakunnan hyväksyneen vastaesityksen.

Palvelupäällikkö Elsi Lääveri oli kokouksessa paikalla tämän asian käsittelyn ajan.

Esittelijä	teknisen toimen johtaja Kuivalainen, Harri
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää 1. merkitä tiedoksi ja osaltaan todeta valtuustoaloitteen käsittelyn riittäväksi valmistelutekstissä esitetyllä selvityksellä 2. antaa valmistelutekstin mukaisen selvityksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle vastauksena valtuustoaloitteeseen 13.12.2021 paremmasta kouluruoasta Heinolan kouluissa.
Toimivalta	Heinolan kaupungin hallintosääntö 2 luku 7 § ja 17 luku 152 §
Valmistelija	palvelupäällikkö Elsi Lääveri, puh. 044 797 6927, etunimi.sukunimi@heinola.fi
Valmistelu	Aloitteen sisältö

13.12.2021 valtuustoaloite "paremmasta kouluruuasta Heinolan kouluissa". Aloitteessa arvioidaan Heinolan kouluruokaa heikotasoisemmaksi kuin muissa lähikunnissa. Aloitteen allekirjoittajat viittaavat Itä-Häme -lehdessä julkaistuihin kouluruokalistoihin.

Aloitteessa esitetään *"Heinolan kouluruuan tason nostamista vähintään muiden maakunnan kuntien tasolle"*

Vertailu muihin lähikuntiin

Eri kuntien ruokalistoja vertailtaessa voi lukijalle tulla käsitys, että Heinolan tarjonta on heikotasoisempaa kuin muissa kunnissa. Lehdessä julkaistujen kouluruokalistojen perusteella ei voida kuitenkaan vertailla kouluruokien tasoa eri kuntien kesken.

Heinolan ruokapalvelun Itä-Häme -lehdessä julkaistu ruokalista on ollut suppea, eikä siinä ole ilmoitettu kasvisruokavaihtoehtoa, salaatin eri raaka-aineita, eikä iltapäiväkerholaisten välipalaa. Jatkossa Heinolan ruokapalvelu julkaisee kouluruokalistassa myös kasvisruokavaihtoehdon ja avaa muut tarjottavat siten, että lukija saa kokonaiskuvan Heinolassa tarjottavasta kouluruoasta.

Heinolan kouluruoka noudattaa samaa linjaa kuin muutkin maakunnan kunnat. Kaikissa kunnissa on tarjolla puurolounas ja tarjolla olevat ateriat ovat samankaltaisia. Heinolan kouluruoka on monipuolista ja ravitsevaa.

Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet

Kouluilla on oppilasraadit, joiden kautta oppilaat voivat vaikuttaa kouluruokaan. Oppilaiden toiveita kuunnellaan ja niitä toteutetaan mielellään siten, että ravitsemusnäkökulma on vahvasti esillä. Kouluilla on toiveruokaviikot, jolloin tarjotaan oppilaiden toivomia ruokia. Näissäkin toiveissa ohrasuurimopuuro nousee usein yhdeksi toivotuimmaksi ateriaksi.

Perusteluja valintoihin kouluruuan suhteen

Kotimaisten raaka-aineiden käyttö on ruokapalveluille tärkeä laaduntekijä ja toiminnassamme on sitouduttu siihen. Liha, lihajalosteet, maito ja maitotaloustuotteet ovat 100% kotimaista. Käytössämme olevat perunat, juurekset, marjat, kananmunat ja tuoreleipä ovat myös kotimaisia. Viljatuotteet ovat pääosin kotimaisia.

Rasvaton maito sekä samoin ruisleipä ovat luomua. Päiväkotien aamupalapuurot valmistetaan kotimaisista luomuhiutaleista. Ulkomaalaisia tuotteita käytetään vain silloin, kun kotimaista ei ole saatavilla.

Julkisia ruokapalveluja ohjaavat monet säädökset ja ohjeistukset. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisema opas 2021, "Vastuullisten ruokapalveluiden hankintaopas" ilmentää hyvin sen, kuinka monet ohjeistukset vaikuttavat kouluruoankin valmistamiseen. Muita merkittäviä laatutekijöitä ovat aterioiden ravitsemuksellisuus. Siksi Heinolassa tarjottava koululounas täyttää **Sydänmerkkiaterian laatukriteerit**.

Ruoan menekkiin vaikuttavat monet tekijät. On tärkeintä, että tarjottavat ateriat maistuvat oppilaille. Ainoastaan syöty ruoka ravitsee, tiedostetaan hyvin. Erityisesti yläkoululaisten keskuudessa esiintyy koululunaan väliin jättämistä. Olemme kiinnittäneet huomiota ilmiöön jo useita vuosia ja asiaa on käsitelty eri asiantuntijoiden kesken. Työ jatkuu tämän ilmiön edessä.

Koululounas kattaa noin kolmanneksen oppilaan päivittäisestä energiatarpeesta. Kouluruokailulla on myös tehtävä ruokakasvattajana. Se tutustuttaa oppilaan uusin makuihin ja ohjaa

nauttimaan täyspainoisen aterian. Koululounas on terveellistä, turvallista ja monipuolista. Lisäksi kouluruokailu kehittää vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisuutta.

Kouluruokailun järjestämisen taloudelliset raamit

Heinolan ruokapalvelulle on talousarviossa 2022, päiväkotij- ja kouluruokailun elintarvikkeisiin on kohdennettu 454 000 € Elintarvikkeisiin ja kuljetuksiin on hinnankorotuspaineita, mutta vielä tällä hetkellä ne eivät vaikuta merkittäväällä tavalla kustannuksiin.

Kaupunginhallitus on 20.12.2021 kirjannut vuoden 2022 talousarvion täytäntöönpanoon ja käyttösuunnitelman laatimiseen tehdyssä ohjeistuksessa seuraavaa: "Talousarvion noudattaminen edellyttää, ettei toiminnan laajentamista merkitseviin toimenpiteisiin ryhdytä kesken talousarviovuotta, ellei talousarviossa ole nimenomaan varattu siihen määrärahaa."

Vuonna 2021 Heinolan koululounaan hinta, tuotantokeittiön valmistamana on 2,53 € / ateria. Elintarvikkeiden osuus tästä on 0,87€/ateria. Kirkonkylän keittiöllä hinnaksi muodostui 2,93€/ ateria ja Vierumäellä 3,32€/ ateria

Aterian kokonaishinnassa on huomioitu kaikki tuotantoon liittyvät kulut: henkilöstö, elintarvikkeet, tila- ja laitevuokrat ja kuljetukset. Heinolan koululounaan hinta on keskitasoa, verrattaessa valtakunnalliseen koululounaan hintoihin.

Tästä syystä puurolounasta kouluruokailussa

Puurolounas on oppilaiden keskuudessa suosittu ruoka. Heinolassa tarjottava puuro on ohrasuurimo- tai kaurasuurimopuuroa. Puuro on valmistettu maitoon. Lisäksi aterialla on tarjolla tuoremarjakeittoa, kokolihaleikkelettä, luomuruisleipää ja näkkileipää, tuorevihannesta ja luomumaitoa. Oppilaat voivat annostella ruokaa oman mieltymyksensä mukaisesti. Puurolounaan kaikki raaka-aineet ovat kotimaisia. Puurolounas on kasvisruokaa ja tukee näin osaltaan **valtioneuvoston tavoitteita lisätä kasvispainotteisen ruoan osuutta.**

Tulemme lisäämään oppilaiden mahdollisuutta vaikuttaa heille tarjottavaan ruokaan esimerkiksi kehittämällä uusia ruokia oppilaiden mielipiteitä kuunnellen. Otamme edelleen mielellään vastaan vinkkejä kouluruokailua kohtaan, jotta siitä tulisi mahdollisimman monelle oppilaalle maistuva, ravitseva ja virkistävä hetki osana koulupäivää.

Esityslistan liitteenä on 13.12.2021 jätetty valtuustoaloite Parempaa kouluruokaa Heinolan kouluissa

Jatkokäsittely

kaupunginhallitus

Tiedoksianto

sähköposti

aloitteen tekijä